

OPONENTSKÝ POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI: CHILD GAP – CHYBĚJÍCÍ DĚTI

JANA VALEŠOVÁ, KATEDRA SOCIÁLNÍ PRÁCE ETF UK

Tématem předkládané bakalářské práce je problematika „child gap“, tedy rozdílu mezi tím, kolik dětí lidé považují za ideální a kolik dětí nakonec skutečně mají. Jedná se o téma v naší společnosti velmi aktuální a v sociálních vědách dosti nové a oceňuji proto zvolení tématu pro bakalářskou práci. Téma autorka nahlíží jak z teoretického pohledu sociologie rodiny, tak i praktického pohledu sociální politiky. Propojení těchto dvou pohledů považuji za přínosné pro zachycení plastičnosti tématu.

Práce je velmi přehledně strukturována. Autorka v úvodu předestírá obsah jednotlivých kapitol a jasně formuluje cíl své práce – tedy zmapování důvodů, které lidem brání mít tolik dětí, kolik sami považují za ideální. V první části autorka vymezuje koncept child gap a představuje ho v kontextu vývoje porodnosti v České republice. V druhé části se na základě odborné literatury a sociologických výzkumů zabývá jednotlivými důvody child gap, které kategorizuje do osmi hlavních oblastí: změna myšlení a hodnot, ekonomická a sociální nejistota, vliv sociální politiky, oddalování rodičovství do pozdějšího věku, vzdělání žen, zvyšující se procento bezdětných lidí, zvyšující se počet sterilním párů, nestabilita partnerských vztahů. Oceňuji, že autorka pouze suše nepopisuje jednotlivé kategorie, ale na základě odborné literatury vede kritickou diskuzi o relevanci jednotlivých faktorů na child gap. Vedle teoretické diskuze zároveň uvádí aktuální stav daného faktoru – např. porodnosti, rozvodovosti apod. – v české společnosti. Teoretická klasifikace důvodů child gap je pro autorku výchozím bodem k samostatnému kvalitativnímu výzkumu problematiky child gap.

Empirická část práce obsahuje všechny náležitosti kvalitativního sociologického výzkumu: zvolení a představení metody zkoumání, vymezení výzkumné otázky, odůvodnění výběru respondentů, doslovný přepis rozhovorů, kódování, shrnutí dosažených poznatků a jejich srovnání s teorií. Výstupem autorčina výzkumu je nejen rozpoznání jednotlivých teoretických důvodů child gap v sociální realitě, ale zároveň poukaz na to, jak se jednotlivé důvody v životních příbězích konkrétních zkoumaných žen navzájem prolínají a ovlivňují. Za hlavní přínos výzkumu pak považuji vymezení nové samostatné kategorie tzv. „vnitřních důvodů“, které by snad mohly být nazvány také jako psychologické.

Ze stylistického hlediska je nutno říci, že práce je psána velmi kultivovaně a čtivě. Jazyk je srozumitelný a autorka jasně vykládá použité odborné termíny. Práce obsahuje také veškeré požadované formality práce vědecké: přehledný obsah, seznam literatury, odkazy na literaturu i přílohu s přepsanými rozhovory. Prameny z nichž autorka čerpá jsou bohaté, obsahují jak relevantní sociologickou literaturu, a to i zahraniční, dále četné odkazy na empirické výzkumy, sociální studie i dokumenty z oblasti sociální politiky.

Na závěr bych uvedla několik postřehů a podnětů k předkládané práci. Za velmi podnětnou považuji například autorčinu úvahu o ideálu. Možná by stálo za to zamyslet se nad tímto konceptem, jak se konstruuje, zda ho respondenti chápou pouze jako pasivní ideál, či jako aktivní ideál, pro který jsou ochotni něco udělat, zda se jedná o jejich vlastní ideál či více ideál společnosti, v které žijí. Jakou otázkou by například tento problém mohl být vnesen do rozhovorů? Autorka také na základě svého výzkumu uvádí, že dotazované ženy, které nemohly realizovat ideální počet dětí, si hledají jiné strategie životního naplnění, což se zrovna těmto zkoumaným ženám daří a nevyjadřují tedy momentálně příliš lítost nad nezrealizovaným počtem dětí. Navíc uvádějí, že po dvou dětech ani tak netoužily kvůli sobě, ale kvůli někomu jinému (např. aby druhé dítě mělo sourozence). Napadá mě otázka, do jaké

míry se nejedná pouze o současnou racionalizaci, tedy dodatečné zdůvodnění si životní situace a jak se tento přístup během životního cyklu mění. Jak tomu bylo u těchto žen například ještě před několika lety, kdy ještě mohly mít druhé dítě? Nebo jak se budou se svou situací vyrovnávat v důchodu, kdy například jejich jediné dítě bude někde daleko, či nebude mít děti, a ony budou toužit být babičkami? Nakonec mě napadá ještě taková trochu provokativní otázka: Jak je tomu s problematikou child gap u mužů? Autorka sice cituje argument Slepíčkové a Fučíka, že je to primárně žena, která rozhoduje o počtu dětí, ale je tomu opravdu vždy tak? Nemají muži také své ideální představy o počtu dětí a byly by faktory, které jim neumožnily tento ideál naplnit, podobné jako u žen nebo by se v něčem výrazně lišily?

Celkově práci hodnotím jako výtečnou (A).

V Praze dne 14. června 2012

PhDr. Markéta Sedláčková, Ph.D.
Sociologický ústav AV ČR